



## DUR DOL

Antònia Feliu

Entre tants de costums que ja s'han perdut, hi trobam el de dur dol, una antiga tradició molt arrelada a les Illes Balears.



Dur dol era una cosa molt seriosa, unes cerimònies molt necessàries dins la nostra societat illenca; era obligació "dur dol". Anys enrere, un familiar assistí a un acte tan dolorós

com és un enterrament. Començà així: entraren a la casa del finat tots els assistents, endolats de cap a peus. No podien portar joies, en tot cas arracades sense pedreria, només atzabeja mate, res de lluentons!

Hi assistien un cor de ploramorts format per familiars, especialment dones, veïnes i altres dones especialistes en tal acte. Entre plors i singlots contaven les virtuts del mort i les recomanacions per a altres difunts. I entre tanta pena una d'elles digué, tota rebent:

-Joana Aina, que has donat menjar a sa somera?... tornant a la serenitat poc abans del ripele, feien "es combat" es a dir, ploraven amb més intensitat.

I ara ve el temps de dol corresponent. Era molt important el temps reglamentari a l'hora d'anar endolats i les prohibicions de diversos actes. S'havia de tenir el portal mig tancat, no es podien tenir flors dintre la casa, ni escoltar música, ni casar-se fins a un cert temps, etc. Vestir de negre depenia

de la jerarquia: per als pares, tres anys; per als padrins, dos; per als germans, un i, per a ties i oncles, de tres a sis mesos. El poble assistia a l'acte endolat també

La roba quasi mai no era nova, s'acostumava a dur a tenyir a la tintoreria o bé fer-ho a casa amb "Tintes Iberia". Algunes vegades tenyia la pell. Passat el temps reglamentari, es possaven de mig dol, es deia "de alivio": gris, lila o blanc. Els parents menys pròxims solien anar amb vestits obscurs, amb una franja negra a la màniga o una tireta a la solapa (homes). També un botó folrat de negre al trau, alguns fins i tot portaven la camisa negra o bé de quadrets i botons negres quan el dol era rigorós.

Les dones adultes duïen una mantellina o bé mantó, si portaven capell "una pena" consistint en un vel penjat. El dol era respectat per adults, joves i també infants. Jo, particularment, vaig dur un vestidet blanc amb botonadura negra, sabatetes negres, al voltant dels deu mesos!... per la mort del meu avi.



Tot ha canviat, era hora! Convertien el dolor en una mena de representació teatral. Anar endolats representava quasibé una aturada d'activitats amb una pena latent.

## Recordam

Donam el condol als familiars del qui ens ha deixat recentment:

**El senyor Josep Riudavets Mercadal** va morir el dia 28 de març a l'edat de 102 anys. Era pare del nostre amic **Pere Riudavets** espòs de **Jerònia Mesquida Sureda**.

**El senyor Sebastià Vidal Coll** va morir el dia 23 de juny a l'edat de 99 anys era el pare del nostre estimat amic **Tomeu Vidal**, director de la coral i ol·laborador de la nostra revista, a ell i la seva esposa **na Catalina Nicolau**, el nostre més sentit condol.